

TIME:3 HRS

MARKS:100

N.B:

- 1. All questions are compulsory**
- 2. Figures to the right indicate full marks**

Q1 A. Complete the following statements by selecting the appropriate answers

(Any Ten)

(10)

- 1) When a manager has the ability to work with, understand and motivate other people or group he has ----- skills.
 - a. Conceptual
 - b. Human
 - c. Entrepreneur
 - d. Organizing
- 2) When the manager is responsible for motivating and directing employees he is performing a ----- role.
 - a. Organizing
 - b. Controlling
 - c. Leadership
 - d. Monitor
3. ----- role involves monitoring activities to ensure they are being accomplished as planned and correcting any significant deviation.
 - a. Decisional
 - b. Conceptual
 - c. Controlling
 - d. Leading
4. ----- are evaluative statements either favorable or unfavorable about objects people or events.
 - a. Attitudes
 - b. Motives
 - c. Actions
 - d. Beliefs
5. ----- measures the degree to which people identify psychologically with their jobs.
 - a. Job involvement
 - b. Job satisfaction
 - c. Job engagement
 - d. Organizational Commitment
6. The ----- response passively allows conditions to worsen.
 - a. Neglect
 - b. Exit
 - c. Loyalty
 - d. Voice

7. Social, esteem and self- actualization are known as -----

- a. Primary needs
- b. Intermediate needs
- c. Higher order needs
- d. Lower order needs

8. Fredrick Herzberg proposed the -----

- a. Hierarchy of needs
- b. Theory of needs
- c. Theory X Theory Y
- d. Two factor theory

9. The three elements in motivation are intensity direction and -----

- a. Persistence
- b. Performance
- c. Feedback
- d. Intensity

10. ----- is defined as the ability to influence a group toward the achievement of a vision or set of goals.

- a. Motivation
- b. Leadership
- c. Business
- d. Emotional maturity

11. ----- theories propose that specific behaviors differentiate leaders from non leaders.

- a. Behavioral
- b. Trait
- c. Contingency
- d. Situation leadership

12. ----- was the behavioral dimension of leadership identified by the Michigan State studies.

- a. Initiating structure
- b. Employee oriented
- c. Concern for people
- d. Production oriented.

Q1 B. State whether the following statements are true or false (Any Ten) (10)

- i. Human skills encompasses the ability to apply specialized knowledge or expertise.
- ii. Managing a diversified workforce is an easy task
- iii. Controlling is one of the functions of a manager.
- iv. Attitudes have two components.

- v. Job satisfaction affects organizational citizenship behavior.
- vi. Satisfaction is the cause of deviant behaviors.
- vii. Individuals with need for achievement take moderate risk
- viii. General goals are motivating in nature.
- ix. Herzberg proposed that human beings have a hierarchy of five needs.
- x. Vision and articulation is a characteristic of charismatic leaders
- xi. The University of Michigan identified consideration as a primary leader behavior.
- xii. Idealized influence is an important characteristic of transactional leadership.

Q2. Answer Any Two of the following: (15)

- a) Define term Manager and Organization. Explain the various skills used by a manager in an organization.
- b) Discuss how nowadays managers have to cope in a world of temporariness and deal with workplace diversity
- c) Define Organizational behavior. What are the functions of managers?

Q3. Answer Any Two of the following: (15)

- a) What are major job related attitudes? Discuss in detail any 2 major related attitudes.
- b) Discuss the relationship between job satisfaction, absenteeism and turnover.
- c) What is job satisfaction? Discuss in detail any three major components of job attitudes

Q4. Answer Any Two of the following: (15)

- a) Explain the Equity theory of motivation.
- b) Describe the three elements of motivation. Explain the theory of needs by McClelland.
- c) Discuss Maslow's theory of hierarchy of needs along with merits and demerits.

Q5. Answer Any Two of the following: (15)

- a) Explain the importance of mentoring in developing future leaders.
- b) Describe behavioural theories of leadership.
- c) Define leadership. Explain in brief the trait theories of leadership.

Q6. Write short notes on (Any Four) (20)

- a) Mintzberg's managerial roles
- b) Psychology and OB
- c) Theory X and Theory Y
- d) Expectancy theory
- e) Organizational commitment
- f) The Ohio State studies.

मराठी रूपांतर

वेळ: ३ तास

एकूण गुण : १००

सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र १ अ) उचित उत्तरे निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. (कोणतेही दहा) (10)

१) व्यवस्थापकाकडे _____ कौशल्ये असतील तर तो संघातील इतरांसोबत काम करू शकतो, त्यांना समजून घेऊ शकतो आणि प्रेरित करू शकतो.

- अ) संकल्पनात्मक
- ब) मानवी
- क) उद्योजक
- ड) व्यवस्थापन

२) जेव्हा व्यवस्थापक कर्मचाऱ्यांना दिशा दाखविण्यासाठी आणि प्रेरित करण्यासाठी जबाबदार असतो, तेव्हा तो _____ भूमिका बजावत असतो.

- अ) व्यवस्थापक
- ब) निर्णायक
- क) नेता
- ड) मॉनिटर

३) _____ करणे ह्यात हे सुनिश्चित केले जाते की गोष्टी जशास तशा चालू राहतील आणि त्या विचलित झाल्यास त्यातून मार्ग काढला जाईल.

- अ) आयोजन
- ब) संकल्पन
- क) नियंत्रण
- ड) नेतृत्व

४) _____ ही लोकांबद्दल किंवा घटनांबद्दल अनुकूल किंवा प्रतिकूल अशी मूल्यमापनात्मक विधाने आहेत.

- अ) अभिवृत्ती
- ब) प्रेरणा
- क) वर्तणूक
- ड) विश्वास

५) एखादी व्यक्ती मानसशास्त्रीयदृष्ट्या त्याच्या/तिच्या कामाला स्वतःची ओळख बनविण्यासाठी त्या कामाला किती महत्त्वाचे मानतो ह्यावरून _____ चे मोजमाप ठरते .

- अ) नोकरीतील सहभाग
- ब) नोकरीचे समाधान
- क) नोकरी प्रतिबद्धता
- ड) संघटनात्मक बांधिलकी

६) ह्या प्रतिसादात परिस्थितीला बिघडण्याकरिता निष्क्रियपणे परवानगी देणे समाविष्ट आहे.

- अ) दुर्लक्ष
- ब) बाहेर पडणे
- क) निष्ठा
- ड) आवाज

७) सामाजिक, आदराच्या गरजा, आणि आत्म-वास्तविकीकारणाच्या गरजांना _____ असेही संबोधले जाते.

- अ) मूलभूत
- ब) मध्यम
- क) उच्च पातळीवरील
- ड) कमी पातळीवरील

८) फ्रेडरिक हर्जबर्ग ह्यांनी _____ सिद्धांत प्रस्तावित केला.

- अ) गरजांचा पदानुक्रम
- ब) गरजांचा सिद्धांत
- क) सिद्धांत X आणि सिद्धांत Y
- ड) द्वि घटक

९) तीव्रता, दिशा आणि _____ हे प्रेरणेतील तीन घटक आहेत.

- अ) चिकाटी
- ब) कामगिरी
- क) अभिप्राय
- ड) जिद्द

१०) _____ म्हणजे एखादी दृष्टी किंवा ध्येये पूर्ण करण्यासाठी लोकांच्या समूहावर प्रभाव टाकण्याची क्षमता होय.

- अ) प्रेरणा
- ब) नेतृत्व
- क) व्यापार
- ड) भावनिक परिपक्वता

११) _____ सिद्धांत हे विशिष्ट वर्तणूक नेत्यांना जे नेते नाहीत त्यांच्यापासून वेगळे प्रस्तावित करणारे सिद्धांत आहेत.

- अ) वर्तणूक
- ब) व्यक्तिमत्त्व वैशिष्ट्ये
- क) आकस्मिक
- ड) परिस्थितीजन्य नेतृत्व

१२) _____ हे मिशिगन विद्यापीठाच्या नेतृत्व अभ्यासामध्ये आढळून आलेली नेतृत्वामधील वर्तणूक वैशिष्ट्य आहे.

- अ) आरंभिक रचना
- ब) कर्मचारी केंद्रित
- क) लोकाभिमुख
- ड) कार्याभिमुख

प्र १ ब) खालील विधाने बरोबर की चूक हे सांगा. (कोणतेही १०)

(१०)

- i) मानवी कौशल्यामध्ये एखाद्या क्षेत्रातील विशेषज्ञान आणि पद्धती अवलंबिणे अन्तर्भूत होते.
- ii) मानवी विविधता असलेल्या संस्था चालविणे हे सोपे कार्य आहे.
- iii) नियंत्रण करणे हे व्यवस्थापकाचे एक कार्य आहे.
- iv) अभिवृत्तीमध्ये दोन घटक आहेत.
- v) नोकरीतील समाधान हे कर्मचार्याच्या OCB चे प्रमुख निर्धारक असल्याचे आढळून आले आहे.
- vi) नोकरीतील समाधान हे कामातील विचलित वर्तणुकीचे कारण आहे.
- vii) साध्य प्रेरणा जास्त असलेल्या व्यक्ती मध्यम प्रमाणात धोके पत्करतात.
- viii) सामान्य उद्दिष्टे प्रेरणादायी असतात.
- ix) हर्जबर्गच्या सिद्धांतानुसार प्रत्येक व्यक्तीकडे पाच गरजांचा पदानुक्रम असतो.
- x) दूरदृष्टी आणि स्पष्ट अभिव्यक्ती हे करिष्माई नेतृत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
- xi) मिशिगन विद्यापीठाने लोकाभिमुखता हे नेतृत्वाचे प्रमुख वर्तणूक वैशिष्ट्य म्हणून ओळखले.
- xii) आदर्श प्रभाव हे व्यवहारात्मक नेतृत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.

प्र २. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) व्यवस्थापक आणि संस्था ह्यांच्या व्याख्या लिहा. व्यवस्थापकाची संस्थांमधील विविध कौशल्ये विशद करा.
- ब) कार्यबल विविधता आणि तात्पुरतेपणा ह्यांच्याशी व्यवस्थापकाकाला कसे जुळवून घ्यावे लागते हे स्पष्ट करा.
- क) संघटनात्मक वर्तनाची व्याख्या लिहा. व्यवस्थापकाची विविध कार्ये कोणती हे स्पष्ट करा.

प्र ३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) नोकरीच्या विविध अभिवृत्ती कोणत्या आहेत? नोकरीच्या कोणत्याही दोन अभिवृत्ती स्पष्ट करा.
- ब) नोकरीतील समाधान, अनुपस्थिती आणि उलाढाल ह्यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- क) नोकरीतील समाधान म्हणजे काय? नोकरी अभिवृत्तीतील कोणतेही तीन घटक विशद करा.

प्र ४. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) प्रेरणेचा समानता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- ब) प्रेरणेचे तीन घटक विशद करा. मॅकलेलंड चा गरजांचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) मॅस्लोचा गरजांचा पदानुक्रम सिद्धांत स्पष्ट करा आणि त्याचे मूल्यांकन करा.

प्र ५. कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१५)

- अ) भविष्यातील नेतृत्व घडविण्यासाठी मार्गदर्शनाचे महत्त्व विशद करा.
- ब) नेतृत्वाचे वर्तणूक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) नेतृत्वाची व्याख्या लिहा. नेतृत्वाचे वैशिष्ट्य सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र ६. टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

(२०)

- अ) मिंझबर्गच्या व्यवस्थापकीय भूमिका
 - ब) मानसशास्त्र आणि संघटनात्मक वर्तणूक
 - क) सिद्धांत क्ष आणि सिद्धांत य
 - ड) अपेक्षा सिद्धांत
 - इ) संघटनात्मक बांधिलकी
 - फ) ओहयो स्टेट संशोधन
-